

ŠE BOMO ČAKALI

PETER URBANC, Toronto

Zgodovinar dr. Peter Vodopivec je pred kratkim napisal obširno delo o slovenski polpretekli zgodovini. Knjiga je bila sprejeta s precej hvale kot dobra, objektivna. Da se stvari nekoliko razjasnijo, pa želim napisati komentar vsaj najvažnejših delov.

Avtor pravi: „Slovenski emigranti v Clevelandu so mi potrdili, da je bil prepad med tradicionalnimi strankami in nestranskim narodnim obrambnim gibanjem, ki se je povezal s komunisti, že v tridesetih letih tako globok, da skupni nastop ni bil več mogoč.“ Ob tem komentar: pisec pravi očitno o povezavi dela krščanskih socialistov s partijo. To povezavo imenovati nestransko narodno obrambno gibanje je čisti nesmisel. O narodni obrambi takrat, ko nihče ni mogel misliti na okupacijo, ni bila izrečena ena sama beseda, misel ... Kot nam pove zgodovina, je bilo za politično sodelovanje krščanskih socialistov s komunisti. Na žalost so komunisti imeli prvo in zadnjo besedo. Kaj je krščanskim socialistom ostalo? Kratka ideološka svoboda in upanje na pozicije v eventualni revoluciji ...

Pisec nadaljuje: „Delitve med vojno so bile rezultat politične polarizacije, ideološkega ekstremizma in nestrpnosti v slovenskih tridesetih letih. Iskati krivce za notranjeslovenski spopad med drugo svetovno vojno samo na eni ali na drugi strani je tako dokaj neprepričljivo.“ Komentar: notranje politični spori v dravski banovini vse do leta 1941 niso bili ne slabši ne boljši kot v večini evropskih držav. Med drugim je dosegalo peto komunistov v Sloveniji komaj 300 članov. Ban Natlačen je tik pred okupacijo ne samo izpustil kakih 40 komunistov; odredil je tudi uničenje seznama komunistov, da jih okupator ne bi mogel prijeti! Ali je to politični ekstremizem?

Edini, splošno sprejeti, konkretni razlog za začetek državljanske vojne je bil VOS-ov teror. Ta je likvidiral do 1500 nedolžnih ljudi (avtor navaja pet tisoč!) v obdobju do srede julija 1942, brez najmanjše reakcije prizadetih. Položaj je bil nevzdržen. Nihče ni niti mislil na ideološke ali politične razlike med strankami; nihče ni niti mislil na dr. Mahničarja, Papeža Pija XII, na Rožmana, itd. Šlo je za izključno za nujno samoobrambo in nič drugega. Ideološka politična nasprotja v tem časovnem obdobju niso igrala niti najmanjše vloge.

V Šentjurtu so bili nekaj dni pred 17. julijem tajno informirani, da partizani nameravajo napasti in zasesti Šentjurt in bližnje vasi. To bi pomenilo v tistem strahnem obdobju najmanj poboj 10 vasičanov in požar mnogih domačij. Fantje in možje so se po lastni iniciativi, brez Cerkve in politikov, obrnili na bližnjo italijansko posadko in jih prosili za orožje, da bi se ubranili. Dobili so stare francoske puške, ki so zadostovale, da so napad odbili. Ta dan je začela državljanska vojna. Pisec pravi, da sta za spopad potrebna dva, kar drži; drži pa tudi, da je krivda običajno samo na eni strani ...

Pisec ponavlja stari agitpropovski nesmisel, da je vsaka kolaboracija nedovoljena. Poslušati ta nesmisel v sedanji neodvisni Sloveniji je absurd.

Pisec, kljub nemetnim dokazom, da narodne osvobodilne borbe ni bilo (mrtljene so predvsem vojake, gverilske akcije), se vedno pravi iz osnove epohalne, svete NOB. Ali je tako strahno nepoučen, ali je komunist, ali pa želi samo pomagati levim ...?

Očitno bomo zaenkrat še čakali na zgodovinarja, ki bo prvi pustil ob strani komunistične propagandne izmišljotine ter njihovo zgodovino, ki je nujno potrebna revizije. Ali naj za vedno ostanejo v nami zgodovini partizani in epohalna NOB ter domobranci izdajalci ...?

Nacionalni razvojni projekti

Slovenska vlada je na zadnji seji sprejela resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje med letoma 2007 in 2023. Dokument zajema ključne razvojno-investicijske projekte, ki bodo omogočili hitrejši razvoj države, s tem pa tudi doseglo glavnega cilja iz sprejete Strategije razvoja Slovenije, to je najpozneje v prihodnjih 10 letih oz. že leta 2013 ujeti povprečje razvitosti EU, je na novinarski konferenci v Ljubljani povedal premier Janez Janša.

Ključna področja, na katera se nanašajo osrednji razvojno-investicijski projekti resolucije, so razvojna mreža Slovenije, kjer so vključeni projekti izgradnje gospodarskih središč. Ta središča naj bi odprla 17.000 novih delovnih mest in se v vseh slovenskih regijah povečale možnosti za razvoj približno 2000 malih in srednjih podjetij, je poudaril Janša.

Med ostalimi ključnimi področji je namreč povezovanje naravnih in kulturnih potencialov, razvoj papierske sheme, učinkovito upravljanje okolja, trajnostno energetiko, mobilnost za podporo gospodarskemu razvoju, kjer je predvidena izgradnja cestne in železniške prometne infrastruktura, ter področje institucionalne in administrativne usposobljenosti, ki predvideva posodobitev pravosodja in zdravstva.

Za celoten paket 35 projektov je predvidenih 24 milijard evrov, ki bodo financirani iz državnega proračuna, evropskih sredstev in zasebnih vlaganj. Slednja naj bi k predvidenemu

znescu prispevala več kot 14 milijard evrov, je dejal premier in dodal, da se bo večina projektov začela v začetku finančne perspektive 2007-2013, vendar so predvidena omenjena sredstva razmeroma enakomerno porazdeljena v celotnem časovnem obdobju do leta 2023, kar je pomembno za zagotavljanje vzdržnosti javno finančnih tokov.

Glede službe za razvoje je Janša dejal, da zaenkrat ne bo sprememb v kadrovske sestavi službe in se s tem odzval na ugibanje nekaterih medijev, da državni sekretar Andrej Horvat zapušta vodenje omenjene službe.

Na seji so sprejeli še poročilo o uresničevanju programa reform za izvajanje Lizbonske strategije v Sloveniji, ki predstavlja prvi letni pregled uresničevanja prednostnih nalog, ukrepov in ciljev programa reform sprejetega oktobra lani. Poročilo za vsak ukrep iz programa navaja, kako se uresničuje, okviren rok izvedbe in predvidena finančna sredstva po posameznih prednostnih nalogah.

Člani vlade niso dali soglasja k imenovanju Anke Rode za generalno direktorico Zavoda RS za zaposlovanje. Kot je na novinarski konferenci po seji vlade pojasnil tiskovni predstavnik vlade Valentin Hajdinjak, Rodetova zaenkrat ostaja vodja dolžnosti generalne direktorice zavoda, razpis za generalnega direktorja pa bodo ponovili.

O slovenski manjšini na Madžarskem

Predsednica madžarskega parlamenta Katalin Szili, ki je bila na dvodnevem uradnem obisku v Sloveniji, je po pogovorih s predsednikom parlamenta Francetom Cukjatijem podprla želje, da bi tudi slovenska manjšina imela zastopstvo v parlamentu v Budimpešti, kot ga ima Madžarska v Sloveniji. Dejala je, da bi to že moralo biti „včeraj“ oziroma bi se moralo zgoditi „čimprej“.

Cukjati pa je dejal, da so bili pogovori s predsednico madžarskega parlamenta zelo pestri. Govorila sta o vprašanih sodelovanju med državama na vseh področjih, tudi na področju čezmejnega sodelovanja v severovzhodni Sloveniji in jugovzhodni Madžarski, največ pa glede sodelovanja parlamentov pri vprašanih evropske politike in skupnega nastopa do JV Evrope.

S Szilijevo se je nato sestel tudi zunanji minister Dimitrij Rupel. Govorila sta o odnosih med državama in sodelovanju na evropski in regionalni ravni, pa tudi o manjšini, slovenski na Madžarskem in madžarski narodnostni skupnosti v Sloveniji.

Predsednica madžarskega parlamenta je nato na Ljubljanskem gradu izročila priznanja slovenskim državljanom, ki so na različne načine pomagali tistim, ki so zaradi krvavih dogodkov madžarske revolucije leta 1955 zapustili svojo domovino. Podelitve se je udeležil tudi predsednik DZ.

O krščanskih vrednotah v ustavi

li,” je opozoril.

Tiskovna predstavnica COMEC pa je dodala, da je pobuda posredno namenjena tudi vplivu na oblikovanje politične deklaracije o evropskih vrednotah in ambicijah, ki naj bi jo evropski voditelji sprejeli marca prihodnje leto ob 50. obletnici Rimske pogodbe.

Deklaracija bo verjetno sprožila ponovno razpravo o evropski katoliški dediščini kot temelju skupnih vrednot - razpravo, ki jo je nedavno odprla nemška kanclerka Angela Merkel, ki je v luči obiska pri papežu Benediktu XVI. v Vatikanu pozvala k omembi Boga v novi evropski ustavi.

Nemčija napoveduje, da bo med predsedovanjem Evropski uniji v prvi polovici prihodnjega leta skurkala oživitvi ustavno pogodbo, nemška kanclerka pa ne skriva želje, da bi v besedi-

lo vključili tudi omembo krščanskih vrednot, poroča EUobserver. „Verjamem, da bi morala biti ta pogodba povezana s krščanstvom in Bogom, saj je bilo krščanstvo odločilno pri oblikovanju Evrope,” poudarja Merklova.

V evropski ustavni pogodbi, ki so jo voditelji EU podpisali oktobra 2004 v Rimu, je v preambuli omenjena kulturna, verska in humanistična dediščina Evrope. Zgolj z omembo verske dediščine v preambuli pa mnoge države z močno krščansko tradicijo niso zadovoljne.

Za omembo krščanskih vrednot in Boga v ustavi so se med pisanjem ustave najbolj zavzemale Italija, Poljska in Španija, poleg njih pa tudi Litva, Malta, Portugalska, Češka, Slovaška in Irska. Najbolj so omembi Boga nasprotovale Velika Britanija, Francija in Švedska.

VZPENJAČA NA GRAD

Poletje v Sloveniji se bliža koncu in vedno bližje je datum, za katerega na Festivalu Ljubljana (FL) napovedujejo dokončanje tirne vzpenjače na Ljubljanski grad. Ali bodo vzpenjačo vsaj poskusno res zagnali v koledarskem poletju, na FL ne morejo natančno povedati. Kot je znano, se je vrednost projekta v zadnjih treh letih večkrat povečala, po zadnjih informacijah pa je ocenjena na 1,5 milijarde tolarjev. Po pisanju Dela pa so v Avstriji za gradnjo podobne vzpenjače Hohenwerfen plačali skoraj milijardo tolarjev manj, čeprav sta tehnično primerljivi.

BERI...

RAZGOVOR S PROF. LOJZETOM PETERLETOM 2

PRAZNOVALI SMO 51. SLOVENSKI DAN 3

MARTIN FIERRO NA SANHUŠKEM ODRU 4

NAŠ DOM SAN JUSTO JE SLAVIL 50. OBLETNICO 5

SLOVENCİ V ARGENTINI

51. SLOVENSKI DAN IN 50. OBLETNICA NAŠEGA DOMA V SAN JUSTU

„Bratje združeni naj bodo!“

Pod te pomembnim geslom je slovenska skupnost v Argentini v nedeljo, 8. oktobra praznovala 51. slovenski dan in zlati jubilej Našega doma v San Justu. Celodnevni potek programa je bil prava podoba tega gesla. Vzdušje je bilo praznično, slovesno, prijateljsko. Topli pomladanski sončni žarki so osvetlili ta praznik vseh Slovencev v Argentini, še prav posebno pa jubilarov sanhuzkega doma.

NAJPREJ ZAHVALA BOGU

Okoli osme ure je bila cerkev svetih Justa in Pastorja že polna. Pred cerkev so iz Doma v sprevedu pršli predstavniki domov in organizacij z zastavami. Skupaj s predsednico Doma Mici Malavarič Casullo in predstavniki argentinskih ustanov so pričakali prihod slovenskega veleposlanika prof. Avgustina Vivoda in slovenskega poslanca v

evropskem parlamentu prof. Lojzeta Peterleta. Po pozdravih v atriju so se vsi uvrstili v cerkev. Za sprevedom je sledila prava reka narodnih noč. Na desetine pretežno otrok v barvitih oblekah in s prisrčnim ter zglednim obnašanjem so se zbrali okoli novega oltarja Brezjsanske Marije na levi strani cerkve.

Ta oltar, ki je v ponos vse skupnosti, je umetniško delo scenografa Toneta Oblaka. Vsa atmosfera okoli oltarja je bila rajska: vtis ob pogledu na podobo Kraljice Slovencev, pozlačeni svečniki, prt z slovenskimi motivi, ročno delo slovenskih žena, rdeči nageljni in okvir ginald, spleten iz zelenja.

Ob ganjenosti vseh prisotnih je sanhuzki škof Baldome-ro Carlos Martini slovesno blagoslovil oltar. Ob škofu so bili na strani delegat msgr. dr. Jure Rode, slovenski krajevni župnik dr. Alojzija Kukovica, duhovnik Ivan Likozar CM in številni ministranti. Da je bilo vse še lepše, je otroški pevski zbor pod vodstvom Marije Krajnik Štrubelj in spremljavi s kitaro Kristine Skvarča zapel Mariji dve pesmi.

Sledila je svečana sv. maša, ki jo je daroval sanhuzki škof ob koncelebriranju našega delegata dr. Jureta Rodeta, dr. Alojzija Kukovica, Ivana Likozarja in krajevnega župnika Raula Cuevasa.

Obe berili sta bili prebrani v slovenščini. Prvo je brala domača predsednica, Mici Malavarič Casullo; drugo pa predsednik Zedinjene Slovenije Lojze Rezelj. Evangelij je prebral v španščini stolni župnik. Pridiga škofa Martinija je bila zelo jasna in načelna v zvezi z liturgijo besede, ki se

je prav to nedeljo v vseh tekstih nanajala na važnost zakona in družine.

Dr. Jure Rode nam je ob začetku maše predstavil življenjsko pot sedanjega sanhuzkega škofa. Ob zaključku pa se mu je v imenu vseh iskreno zahvalil za vse dobro, ki ga vrši v prid Slovencev, ter mu zagotovil sodelovanje naše skupnosti pri novi evangelizaciji sodobne družbe.

Vse vernike pa je škof Martini presenetil, ko jih je nazival v slovenščini: „Dragi Slovenci“, poudarjal v pridigi da „Bog je ljubezen“ in prav tako po slovensko vzpodbujal „Molite zame“.

Med mašo je pel Mešani pevski zbor San Justa pod vodstvom prof. Andrejke Selan Vombergar, ki je ponovno ustvaril globoko sakralno ozračje z izbranim repertoarjem slovenskih in latinskih pesmi.

PRAZNOVANJE SE NADALJUJE NA TRGU

Sanhuzki dom je v zelo dobrih odnosih s krajevno občino La Matanza, zato je razumljivo, da je bil tudi potek programa na glavnem trgu general San Martin tako uspešen.

Ob zvokih občinske godbe se je trg napolnil s Slovenci in mimoidočimi radovednimi Argentinci. Občinski predstavniki so položili venec pred spomenik osvoboditelja Argentine. Nato sta naš predsednik Zedinjene Slovenije Lojze Rezelj in predsednica Doma Mici Malavarič počastila San Martina s polaganjem venca.

Program je povezoval uradni napovedovalec sanhuzke občine. Med drugim je prebral zahvalno pismo, ki so ga poslali Sanhuzčani svojim argentinskim krajevnim voditeljem za vse, kar je Argentina naredila prva leta za slovenske begunce in ob priznanju slovenske samostojnosti.

Ob spremljavi občinskega orkestra smo zapeli najprej argentinsko nato slovensko himno.

Potem so bili poklicani na oder: evropski poslanec Lojze Peterle, veleposlanik Republike Slovenije, častni konzul Republike Slovenije Herman Zupan predsednik Zedinjene Slovenije, predsednica Našega doma, župan občine La Matanza, državni poslanec notar Luis Cigogna. Ta nas je pozdravil in podal svoje pozitivne vtise o Slovencih. Veleposlanik Republike Slovenije prof. Avgustin Vivod pa je prepričljivo podal misli o vseh možnostih za sodelovanje, ki jih imata, sedaj ob svobodi in samostojnosti, Slovenija in Argentina.

PRIČETEK SLAVJA V NAŠEM DOMU

Po končanih izvajanjih so se Slovenci in argentinski predstavniki v sprevedu napotili v Dom, da se je pod slovensko streho pričel dopoldanski program.

Ze takoj ob vstopu smo lahko opazili ob straneh dvorišča privlačne stojnice naših Domov in Slovenske kulturne akcije.

Sanhuzki oder pod pokritim dvoriščem je bil poln narodnih noč, ob straneh pa so ga krasile pomladanske cvetlice.

Program je povezovala Ivana Tekavec. Pozdravila je veleposlanika Republike Slovenije in ženo Marjano, župa-

na iz La Matanze Fernanda Espinozo, dragega gosta prof. Lojzeta Peterleta in soprogo Branko; častnega konzula Republike Slovenije Hermana Zupana in soprogo Julko; predsednika krovne organizacije Lojza Rezlja in ženo Marinko; delegata dušnih pastirjev dr. Jureta Rodeta; občinskega tajnika za gospodarstvo dr. Danijela Nigra, predsednika advokatske zbornice La Matanze dr. Alberta Rivas; botra Našega doma Cirila Oblaka; predsednike naših Domov in ustanov, predstavnike društva Triglav iz Buenos Aires in Prekmurskega društva iz Bernala.

Nato je predsednica Našega doma Mici Malavarič Casullo slovesno otvorila praznovanje. Poleg pozdravov za Slovenski dan predsednika Lojzeta Rezlja in čestitk veleposlanika Republike Slovenije nas je ponovno presenetil s svojimi globokimi in svetovljanskimi mislimi častni gost prof. Lojze Peterle.

Po zaključku programa je Dom ponudil zajtrk, katerega so vsi zbrani rojaki uživali na dvorišču ob skrbni postrežbi mladih. Do kosila pa je bil čas za klepet s starimi znanci in ogled razstavljenih fotografij o zgodovini in sedanjih dogodkih Našega doma v novi pevski dvorani v tretjem nadstropju. Razstava slik, ki so jo imenovali „Naš dom San Justo — naša skupna žrtev in naš skupni ponos“ je tako zanimiva in estetsko izdelana, da bi zaslužila, da ostane za vedno v tistih prostorih, da si jo lahko ogleda vsak obiskovalec ali kdor si želi vsaj bežnega pogleda na bogato življenje v našem domu.

Sledilo je kosilo v kleti, na katerem je bilo okoli 400

ljudi. Vse je bilo do potankosti organizirano: dobro izbran jedilnik, hitra in prijazna postrežba, mize okrašene s cvetlicami bele, modre in rdeče barve in ... razpoloženje prisotnih: odlično!

Medtem so si pa novi obiskovalci na dvorišču ogledovali štante in klepetali z znanci.

POPOLDANSKO — VEČERNO SLAVJE

V dvorani, ki je bila napolnjena do zadnjega kotička, je predsednica Doma Mici Malavarič Casullo pozdravila občinstvo in otvorila drugi del programa.

Irena Urbančič Poglajen, ki je povezovala popoldanski potek proslave, je nato povabila k mikrofonu predsednika krovne organizacije Lojzeta Rezlja, da je spregovoril pozdravne besede.

Sledile so pozdravne besede veleposlanika republike Slovenije prof. Avgustina Vivoda. Poleg pozdravov je ponovno poudaril važnost stika z matično domovino v teh novih obetajočih časih.

Ob tej slovesni proslavi je veleposlanik v imenu Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, s podpisom državnega sekretarja Zorka Pelikana, izročil tri priznanja, ki so hkrati pomenila zahvalo za do sedaj opravljeno delo: Pavlini Urlich Dobovšek, predsednici Zveze slovenskih mater in žena, ki letos praznuje trideset let obstoja, za vztrajno in solidarno delo; za Slomtkov dom v Ramos Mejiji, ki je pred kratkim praznoval svojo 45-letnico, je prejel priznanje predsednik tega Marko Selan;

Nad. na 4. str.

Martin Fierro na sanhu πkem odru

To igro je že pred kakimi dvajsetimi leti pokojni dr. Tine Debeljak dal režiserju Tonetu Oblaku, ki jo je skrbno hranil za kako posebno priložnost. Ta se je pojavila ob letomji 50-letnici Narega doma, ko je skupnost istočasno slavila 51. Slovenski dan. Sklenili so, da postavijo igro na oder, kar ni bilo lahko. Bilo je namreč treba zbrati in izučiti veliko πevilo nastopajočih. Hvala Bogu, imajo sanhuπani dobrega režiserja, izkurnega Blaža Mikliča.

Igra sama je zanimivo delo, originalni verzi so skoraj vsi znani iz pesnitve, samo povezave so nove. Seveda pa je veliko stvari izpuπtenih. Čeprav je delo pesnitev, je dosegel pisatelj zelo močan dramski učinek. Igra teče napeto in režiser Miklič je uspelo režil izredno zahtevno nalogo.

Glavni igralec Martin Fierro je bil Martin Selan in je dobro in napeto podal vlogo. Na njem je ležala težka naloga: od globoko čutečega moža in očeta, do potepuha in pretepača, preko vojaka, pažadornja in svetovalca je občinstvo držal v napetosti vso igro.

Drugi sodelujoči niso imeli daljših vlog, vendar so dobro povezovali dogajanja in gladko ter tekočo vsebino. Daljše prikaze so imeli samo stari gavč (Janez Krajnik), Vizkača (Polde Malalan), črnc pažadorn (Marcelo Brula) ter Cruz (Ivo Urbančič), ki so vsi predstavili svoje verze z odličnim uspehom. Drugi so imeli vsak po nekaj stavkov, potrebnih za razumevanje pesnitve. Vendar moram priznati, da so bili dobro pripravljene in uspešni. Naj jih samo navedem: Napolitanec (Toni Rovani), Anglež (Damijan Poglajen), sodnik (Tone Podržaj), župan (Ciril Jan), major (Janez Belič), seržent (Rok Miklič), don Gažo (Franci Draksler), pretepač (Klavdij Selan), Bask (Marko Malovrh), krčmar (Marjan Grilj), peon (Adrian Gaser), pevec (Andrej

Grilj), črnc (Ivan Albreht), Cruzov sin (Marko Malovrh ml.), Fierrova sinova (Aleks Puntar in Marjan Kržimik).

Ženskih vlog skoraj ni, kar je pač razumljivo, so pa bile zanimive in primerno podane. Fierrova žena (Marta Selan Brula), črnka (Ingrid Kopač), gospodinja (Andrejka Puntar), ujetnica (Angelca Podržaj Miklič), vražarica (Ivana Tekavec), in nič več. A ustvarile so primerno vzdušje.

Nastopilo je πe več negovorečih. Imenujmo jih kot so navedeni v programu, saj je njihov doprinos važen tako za razvoj kot za estetsko polnost izvedbe:

gavča ujetnika: Milan Rovani, Ivko Uπtar; gavči: Pavel Modic, Stanko Jelen, Dani Zupanc, Vanči Štrubelj, Andrej Drenik, Víctor Fekonja; drugi gavči: Damijan Falduto, Marjan Maruπič, Erik Oblak, Martin Uπtar; sosedi:

Stanko Jelen, Pavel Modic, Marjan Urbančič; plesalca: Marko Bregar, Matjaž Štrubelj; policaji: Lojze Kržimik, Milan Rovani, Stanko Šenk, Ivko Uπtar, Danijel Zafr; otroka: Marjan Vombergar in Danilo Žgajnar; Indijanci: Lojze Erjavec, Tomaž Drenik, Martin Godec, Tomaž Grilj in Sebastijan Žgajnar; Indijanke: Marjana Grilj, Elizabeta Levstik Fekonja, Karolina Šenk.

Pred odrom sta z instrumenti spremljala dogajanja Toni Markovič na kitari in Pavel Erjavec na bobenu.

Režiser je spretno vključil v igro πe ples, saj je znano, da ima San Justo odlično folklorno skupino, ki je zelo poživila dogajanje v krčmi. Perikon in drugi plesi so nas postavili v pravi čas in kraj gavčevskih vesellic. Nastopili sta dve plesni skupini. Prvo so sestavljali Marjana Fantini, Tatjana Groznik, Lučka Marinčič, Nadja Miklič, Erika Omahna, Mikaela Omahna, Gabi Qualizza, Nataša Qualizza, Ljudmila Smrdelj, Debora Štrubelj, Damjan Falduto, Milan Godec, Tomaž Godec, Maksi Malovrh, Marjan Maruπič, Erik Oblak, Tonči Oblak, Kristjan Radoπ, Marko Urbančič in Martin Uπtar. Drugo skupino pa so tvorili Klara Draksler, Marjana Kržimik, Veronika Marinčič, Sonja Modic, Monika Oblak, Marta Petelin, Sonja Poglajen, Ana Klara Zafr, Marko Bregar, Nikolaj Falduto, Marjan Godec, Aleksander

Poglajen, Andrej Radoπ, Niko Radoπ, Pavel Radoπ, Matjaž Štrubelj.

Režiser Blaž Miklič je dosegel veliko dramsko napetost s posebnimi vložki, na katere nismo navajeni. Za bolj pristne plesne so najeli učitelje iz skupine „Pampa y cielo“ (Carmen Cerna, Carlos, Romina, Valeria in Sergio Navarro), za borbo in gavčevska boja na nož so tudi dobili pomoč. Sodelovali sta πe Lučka Groznik in Mirjam Oblak. Po splošni sodbi je najbolj izpadla končna slika pažadornjev.

Gotovo je bila odlična scenografija Toneta Oblaka s sodelavci (Lojze Erjavec, Roman Jelen, Jani Marinčič), ki je pripomogla k prikazu avtentičnosti igre. Čež ves oder sta segali naslikani sceni ombuja in pogorica, drugače je bila prikazana scena pulperije ali tabora ali Indijancev.

Seveda je bilo treba veliko zakulisnih sodelavcev, da so tolikšno množico nastopajočih, nad 90, pravilno zamaskirali, počesali in oblekli v odgovarjajoče obleke. Navedimo jih. Za rekvizite sta bila odgovorna Mirjam Oblak in Marjan Grilj; kostumi in pričeske: Veronika Malovrh, Mirjam Oblak; pomočnice: Jožica Malovrh Grilj, Marjana Grilj, Bernarda Krajnik, Marta Krajnik, Danica Malovrh, Metka Malovrh, Jelka Božnar Malovrh, Adrijana Oblak, Kristina Skvarča Šenk. Maskiranje: Danica Malovrh in Veronika Malovrh; pomočnice: Elizabeta Levstik Fekonja, Marija Paula Martín, Angelca Podržaj Miklič, Magdalena Oblak Žgajnar. Šepetalki: Nežka Lovrin Kržimik, Ivana Tekavec. Pri organizaciji vaj pa je sodelovala Marta Selan Brula.

Naj pripomnimo, da ker so predvsem mlajši poznali originalno delo, so z lahkoto sledili dogajanju, ga razumeli in odobrvali.

Igro je spremljal programski list, ki ga je izdelala Monika Urbanija Koprivnikar

Vse to je pripomoglo k splošnemu zadovoljstvu in uspehu te težke predstave, ki je bila napisana kot pesnitev, a je tudi kot dramsko delo doseglo svoj učinek in primerno obeležilo Slovenski dan in obletnico Narega doma.

TD

K. C.

„Bratje združeni ...“

Nad. s 3. str.

predsednica Mici Malavarič Casullo pa je prejela priznavno listino za Nardom San Justo ob 50-letnici neumornega delovanja te slovenske trdnjave.

Za tem je pa pozdravil vse prisotne slovenski poslanec v Evropski uniji prof. Lojze Peterle, ki je med drugim poudaril začudenje nad kvalitetnim izvajanjem tega slavja. Z navdušenim aplavzom je publika nagradila tehtne besede slavnostnega gosta.

Nato je napovedovalka povabila dr. Katico Cukjati, da spregovori kot slavnostna govornica tega večera. Govor, ki je bil zelo lepo sprejet, je bil že objavljen v prejšnji številki Svobodne Slovenije.

IGRA MARTIN FIERRO

Zamiselnost o možnosti te predstavitve na odru Narega doma „Frido Beznik“ je krožila že precej časa. Sanhuπani pa so sklenili, da se bo to mojstrsko klasično argentinsko literarno delo v obliki dramatizacije odigralo na njihovih odskih deskah za posebno priložnost. Zlati jubilej doma je bil najboljši dan za poklon dvema kulturama in integraciji.

S skupnim delom in skupnimi močmi je Nardom v San Justu izvedel čudovito verzijo Martina Fierra. Podrobno kritiko predstave objavljamo posebej, komentirali bomo le potek po zaključku igre. Publika je z burnim aplavzom nagradila režiserja Blaža Mikliča in igralce. Nato se je Irena Urbančič Poglajen zahvalila vsem, ki so prevzeli razne odgovornosti za uspeh celotnega dela. Režiser Blaž Miklič in scenograf Tone Oblak sta vsak prejela originalen rožek cvetic. Še prav posebnega priznanja je bil deležen

glavni igralec Martin Selan v vlogi Martina Fierra. Dobili so za spomin za to obletnico narejen posebni lesen krožnik z grbom Narega doma, igralci drugih domov, ki so se pridružili nastopu: inž. Tone Podržaj, Ciril Jan, Polde Malalan, Ingrid Kopač, Adrijan Gaser, Klavdij Selan, Marcelo Brula in Ivo Urbančič. Posebne omembe so bili deležni glasbena mojstra Toni Markovič in Pavel Erjavec ter šepetalki Nežka Lovrin Kržimik in Ivana Tekavec.

Po zahvali sodelujočim pa je napovedovalka večera povabila, naj se približata k odru Meta Debeljak Vombergar in Tine Debeljak ml. Nardom San Justu je izročil hčerki in sinu dr. Tineta Debeljaka, častnega člana Doma v zahvali za delo, ki ga je v njem opravil, kot kulturniku in prijatelju priznanje v hvaležen spomin. Izročili so jima bogat rožek in spominsko plaketo.

Z navdušenjem in veseljem se je kulturni del programa zaključil s petjem narega zdomske himne „Slovenija v svetu“.

Zaradi številne udeležbe so gledalci le počasi zapuščali dvorano: pozdravljali so predstavnike, čestitali igralcem, pokramljali z znanci. Na dvorišču so bile že pripravljene mize. Nadaljevala so se snidenja in obiski stojnic ter okrepčevalnic. Na razpolago je bilo mnogo dobrot, za jed in pijačo. Kmalu so se pa zaslišali pričakovane slovenske pesmi v izvedbi Slovenskega instrumentalnega ansambla. Ni manjkalo veselih in navdušenih parov in ples je zavzel osrednji del obširnega pokritega dvorišča.

Ura je tekla. Noč je že legla na zahod buenosaireskega predmestja. Slovenski dan se je poslavljajal. Petdeseta obletnica Narega doma v San Justu je doživela svojo apoteozo. Prepojeni s slovenskim duhom in prijateljstvom pa smo si v srcih ob slovesu vsi želeli: Na svidenje, drugo leto bo tudi tako presenetljivo lepo!

SLAVNOSTNA VEČERJA PETDESETLETNICE NAŠEGA DOMA SAN JUSTO

30. septembra je Naš dom v San Justo praznoval petdesetletnico svoje ustanovitve. Lepa obletnica, a še lepši sad, ki ga je Dom prikazal svojim članom in drugim gostom ob tej priložnosti. Dom je poln mladine, še vedno se veča, vedno je kaj novega.

Veliko množico zbranih - bilo jih je nad 400, je najprej pozdravila povezovalka Ivana Tekavec. Poseben pozdrav je veljal veleposlaniku Republike Slovenije v Argentini, profesorju Avgustinu Vivodu in gospe, častnemu konzulu Republike Slovenije v Buenos Airesu, podjetniku Hermanu Zupanu in gospe, predsedniku krovne organizacije Zedinjene Slovenije Lojzetu Rezlju in gospe in delegatu slovenskih dušnih pastirjev v Argentini, mons. Juretu Rodetu. Prav tako je posebej pozdravila predsednike in zastopnike bratskih domov: Slovenska Pristava, Slovenska vas, Slomtkov dom Ramos Mejía, Slovenski dom Carapachay in

pridobitev Našega doma pa je folklorna skupina otrok, mladcov in mladenk. Zahvala gre voditeljicam skupine, Mirjam Mehle Javornik, Lučki Groznik in Bernardi Juhant za ves trud pri številnih vajah in nastopih.

Kot dokaz tovrstne aktivnosti je otroška folklorna skupina razveselila navzoče s prekmurskimi plesi.

V imenu skupine mladcov in mladenk je pozdravila Sonja Miklič in v imenu krajevne Slovenske fantovske zveze ter Slovenske deklinske organizacije Marjan Godec.

PRELEPA SLOVENSKA NARODNA PESEM!

Če brskamo po spominu, bomo odkrili, da pravzaprav delovanje Našega doma seže prav tja okoli leta 1950, ko je bila ena izmed temeljnih dejavnosti ravno takomenovani Farni pevski zbor San Justo. Danes, s še vedno lepo uglatimi glasovi pevk, ki so sestavljale takratni cerkveni pevski zbor z dodatkom novih moči, se nam je predstavil zbor Slovenskih mater in žena San Justo, ki je nastal na pobudo Anice Mehle in ga vodi prof. Andrejka Selan Vombergar.

Prisluhnili smo pesmima „Škrjanček poje, žvrgoli“ v priredbi Matija Tomca in „Tam, kjer teče bistra Zila“ v harmonizaciji Franceta Cigana.

Sledile so vrstice Franceta Papeža pod naslovom „Dom“, ki jih je recitirala Tatjana Modic Kržnik.

Pozdravili so navzoče še predsednica krajevnega odseka Zveze slovenskih mater in žena, Nežka Lovrin Kržnik ter predsednik društva upokojencev Stane Mustar.

Mežani pevski zbor San Justo je pred kratkim praznoval visoki jubilej 35. obletnice. Ustanovil ga je Andrej Selan, na pobudo dr. Alojzija Starca. Povzela je vodstvo taktirke prof. Andrejka Selan Vombergar. Zbor aktivno sodeluje pri vsaki dejavnosti Doma: domobranskih proslavah, božičnih in velikonočnih akademijah, obletnicah, igrah, materinskih in očetovskih proslavah in še in še.

Ta večer nas je Mežani pevski zbor pozdravil s pesmijo „Planinska“ Antona Forsterja in „Ženka mi v goste gre“ v priredbi Prelovca.

Marta Petelin je občuteno recitirala pesem Franceta Papeža „Vasi“.

Nato je povezovalka prebrala pozdrave, ki so jih poslali Domu: Janez Janša, predsednik vlade RS, prof. Lojze Peterle, evropski poslanec, sanhuški škof Baldomero Carlos Martini, argentinski državni poslanec Luis Cigogna in podpredsednik Slovenske Konference SSK Franci Feltrin.

Končno je še dr. Alojzij Kukovica pozdravil svoje farane. Po molitvi pa se je pričela večerja. Med večerjo sta nas presenetila dva mlada pevca, ki študirata glasbo: Marko Štrubelj z dvema pesmima, „Recondita armonia“ Giacomma Puccinija ter „La donna e mobile“ Giuseppe Verdija; ter Magdalena Jerman s „Čas poslovitve“ in „Večer“ (Marta Zore).

PODELITEV PLAKET BIVŠIM PREDSEDNIKOM

Že na veliko noč leta 1950 so se rojaki v velikem številu prvič zbrali pri slovenski mami ob spremstvu ljudskega petja v sanhuški farni cerkvi svetih Justa in Pastorja. Zaradi velikega števila Slovencev v okraju San Justo so zaprosili za dovoljenje, da bi imeli Slovenci vsako nedeljo mamo ob osmih zjutraj, v domačem slovenskem jeziku. Za dušnega pastirja je bil nastavljen salezijanski duhovnik Janko Mernik. Na njegovo pobudo je nastal cerkveni pevski zbor, vzkliko je seme odrskih predstav pod vodstvom Ivana Ovna, in tako je vse lepo in navdušeno potekalo: mame in petje; petje in odrske igre; igre in dobro obiskane prireditve.

A ti nam pionirji so poleg rodne zemlje pogrežali še nekaj: lastno streho, kjer bi si sami gospodarili. Po ne-

deljski mami so se zbirali nedaleč od cerkve, v baru Tokio. Tam je neko nedeljo nekdo na glas pomislil „O, ko bi imeli svoj dom“. In res, stopili so v akcijo za lasten prostor. Vrstili so se sestanki, poizvedovanje za nakup zemljišča, delo, priprave in končno je napočil dan velikega veselja: otvoritev Našega doma, dne 21. oktobra leta 1956. Za prvega predsednika Našega doma je bil izvoljen Ludvik Hren.

Leto za letom so izvoljeni predsedniki in njihovi odborniki vztrajno čuvali in bdeli nad poslanstvom Našega doma. Koliko neprespanih noči, skrbi, prikrajanih dni za družino, zaskrbljenosti za to ali ono prireditev ali obisk!

Za vse to so na prireditvi bivšim predsednikom ali njihovim družinam izrekli posebno zahvalo. Naj namrečemo vse predsednike: Ludvik Hren, Lojze Zakrajšek, Franc Benko, Tone Oblak, Peter Čarman, Stane Mustar, Marjan Bogataj, Jože Miklič, Pavla Kocjan Lipušček, Janez Albreht.

Od leta 1998 pa je predsednica Doma Mici Malavarič Casullo, ki izvrtuje svoje delo odločno, odgovorno, iznajdljivo in dinamično.

Njim sta se pridružila še botra Našega doma, da so jima izročili spominske plakete. To sta Anica Indihar in Ciril Oblak. Pa še družina prvega botra, Vinka Zupanca.

SPOMINSKI KROŽNIKI

Za to visoko slavje je odbor Našega doma pripravil spominske krožnike, ki so jih v zahvalo za vso podporo in razumevanje za delo poklonili veleposlaniku prof. Avgustinu Vivodu in častnemu konzulu Hermanu Zupanu.

Povabili so še predsednike in predstavnike Zedinjene Slovenije in bratskih domov, da so jim jih izročili, in osebe, ki imajo posebno zaslugo, da so pričeli z ustanavljanjem Našega doma, ki so Vida Bevčar Tekavec, Anica

Zupanc Zakrajšek ter Pavle Malovrh, Feliks Oblak in Ivan Zupanc. Spominske krožnike z grbom Doma je dobila tudi vsaka družina članov Doma.

Potem je bil povabljen na oder scenograf in neumorni voditelj in garač Tone Oblak, ki so mu izročili spominski krožnik. Dokaz njegove priljubljenosti med publiko, predvsem mladimi, je bil buren aplavz, s katerimi so ga pozdravili.

NAPITNICA ZA ROJSTNI DAN

Rojstni dan brez torte in napitnice ni pravo praznovanje. Kaj pa še, ko je jubilej tako važen kot je 50. obletnica Našega doma. Upihnilo so lučke na veliki torti in nalili kozarce s sidro.

Nazdravili so Našemu domu! Kaj boljšega kot recitacija Prežernove Zdravljice, ki nam jo je podal Blaž Miklič.

Nadaljevala se je dobra in obilna večerja, ki so jo pripravile sanhuške žene, postregla pa jo je mladina. V dobri volji in po prijetnem klepetu so se gostje razšli šele v poznih urah.

Slovenski dom San Martín. Posebej so bili še pozdravljeni predstavniki staronaseljske skupnosti Slovenskega društva Triglav v Rosario ter predsednici Zveze slovenskih mater in žena in Slovenske kulturne akcije.

Prav prisrčen pozdrav je veljal krajevemu dušnemu pastirju, patru doktorju Alojziju Kukovici in vsem ostalim dušnim pastirjem; voditeljici šole Franceta Balantiča Ireni Poglajen in ostalim učnim močem; predsednici krajevnega odseka Zveze slovenskih mater in žena; predsednikoma krajevnih mladinskih organizacij, predsedniku društva upokojencev ter voditeljici skupine mladcov in mladenk.

Nato je predsednica Našega doma Mici Malavarič Casullo spregovorila otvoritvene besede slavja. Sledile so pozdravne besede profesorja Avgustina Vivoda, veleposlanika Republike Slovenije v Argentini, in Lojzeta Rezlja, predsednika Zedinjene Slovenije.

ŠOLSKI IN FOLKLORNI NASTOPI

Ko se je začela organizirati slovenska skupnost v San Justo, je bil gotovo eden izmed glavnih vzrokov razmišljanja o ustanovitvi lastnega Doma, občutek potrebe po lastnih prostorih za šolski tečaj. Takratni šolski prostori niso bili preveč ugodni. Treba je bilo misliti na preselitev. Kam, je bilo vprašanje, ki je zvenelo. Otroci je bilo okoli 70. Že 55 let deluje tečaj slovenskega jezika ali šola Franceta Balantiča. Nedvomno je steber te šole gospodična Angelca Klanšek, kateri se imajo v veliki meri zahvaliti, da otroci lahko zahajajo vsako soboto v to šolo in da še vedno radi prepevajo, saj je vrsto let vodila otroški zborček. Sedaj vodi ta otroški zborček Marija Krajnik Štrubelj. Ta večer nam je zapel Slomtkovi „Najboljše sladko vince“ in „zdravilo za strah“. Pri izvajanju je sodelovala kot vedno Kristina Skvarča Šenk.

Zatem je sedanja voditeljica šole Franceta Balantiča Irene Urbančič Poglajen pozdravila vse navzoče.

V Našem domu se veliko pleše in raja! Sanhuška folklorna skupina je nastopila ne samo na domačem odru temveč celo v Barilochah, Mendozi in v Sloveniji, tudi v Cankarjevem domu! Brezdvomno ena izmed najboljših

